

АНАЛІЗ ПРОПОЗИЦІЇ НА СВІТОВОМУ РИНКУ ПРОДОВОЛЬЧОЇ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННОГО ПОХОДЖЕННЯ

Викладені результати досліджень пропозиції продовольчої продукції рослинного походження на світовому ринку. Запропоновані шляхи збільшення пропозиції продовольчої продукції рослинного походження в Україні

Постановка проблеми. Активізація процесу глобалізації в економічній системі в останні десятиріччя призвела до трансформації виробничої, господарської, комерційної, фінансової діяльності в Україні. Кожен суб'єкт ринкового середовища намагається локалізувати маркетингові резерви підвищення прибутковості виходячи з тієї ніши, яку займає Україна у міжнародному поділі праці. Разом з тим, стабільне функціонування національної економіки буде досягнене у випадку збалансованого функціонування галузей аграрного сектора, як основи вирішення питання продовольчої безпеки держави. Для вирішення кола суперечностей пропорційного розвитку продовольчого підкомплексу необхідно розв'язати питання доцільності виробництва в Україні окремих видів продукції, у т.ч. рослинництва, виходячи з тих закономірностей, що мають місце у світі. Останнє дозволить досягнути максимального кумулятивного ефекту в процесі інтеграції національної економіки до світової.

Стан вивчення проблеми. Питання світових тенденцій на ринку продовольства розкривають такі науковці, як Лайко П.А., Бабієнко М.Ф., Іщенко Т.Д., Бузовський Є.А., Гойчук О.І., Кулаєць М.М., Гайдуцький А.П. [1,2]. Разом з тим, результати їх досліджень висвітлюють головним чином споживання продовольчої продукції у світі, тобто першої складової ринку продовольчої продукції. Не достатньо дослідженим залишається питання другої складової продовольчого ринку – пропозиції.

Метою дослідження є аналіз пропозиції на світовому ринку продовольчої продукції рослинного походження. Для досягнення поставленої мети передбачається вирішити наступні завдання: проаналізувати світову пропозицію основних видів продовольчої продукції рослинного походження; дослідити фактори, що безпосередньо зумовлюють рівень виробництва окремих видів продовольчої продукції рослинного походження; обґрунтувати напрями збільшення пропозиції на національному рівні в контексті світових тенденцій.

Виклад основного матеріалу. Одним із вагомих чинників максимізації прибутку вітчизняних товаровиробників на світовому ринку продовольчої продукції рослинного походження є належна величина пропозиції стратегічно важливих продовольчих культур: зернових і зернобобових, картоплі, овочів тощо.

Таблиця 1. Виробництво зернових і зернобобових культур, млн. тонн*

Країни	Роки							2004 р. у % до 1990 р.
	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	
Україна	51,0	33,9	24,5	39,7	38,8	20,2	41,8	82,0
Весь світ	2009,9	1952,6	2115,6	2162,3	2085,8	2131,8	2324,5	115,7
Австрія	5,4	4,5	4,6	4,9	4,6	4,1	5,1	94,4
Болгарія	8,2	6,6	5,3	6,1	6,8	4,1	7,5	91,5
Великобританія	23,4	22,5	24,8	19,9	23,9	22,4	23,3	99,6
Греція	4,5	4,9	4,8	4,7	4,8	4,3	4,6	102,2
Данія	10,2	9,3	9,6	9,5	9,0	9,1	9,1	89,2
Іспанія	19,0	11,8	24,9	18,4	22,2	21,9	25,3	133,2
Італія	17,6	19,9	20,8	20,2	21,6	18,2	23,0	130,7
Канада	57,4	51,4	55,5	46,7	38,6	53,2	57,3	99,8
Китай	410,5	423,1	412,0	403,5	406,0	382,7	418,5	101,9
Нідерланди	1,4	1,5	1,7	1,7	1,6	1,9	1,8	128,6
Німеччина	37,9	40,2	45,7	50,3	43,9	40,0	51,6	136,1
Польща	28,6	26,2	22,6	27,2	27,0	23,7	28,3	99,0
Румунія	17,3	20,0	10,5	18,9	14,4	13,0	24,3	140,5
США	314,1	279,4	344,3	326,7	300,5	350,1	390,6	124,4
Угорщина	12,9	11,4	10,1	15,1	11,8	8,8	16,8	130,2
Фінляндія	4,3	3,3	4,1	3,7	3,9	3,8	3,6	83,7
Франція	58,8	56,3	67,8	62,1	71,7	56,9	72,6	123,5
Швейцарія	1,3	1,3	1,2	1,1	1,2	0,9	1,1	84,6
Швеція	6,5	4,8	5,7	5,5	5,5	5,4	5,6	86,2

* Розраховано за даними ФАО ООН, <http://www.fao.org>.

Дані табл. 1 свідчать, що 2004 р. порівняно з 1990 р. виробництво зернових і зернобобових культур у всьому світі збільшилося на 15,7 %. Найбільш потужний приріст виробництва зернових і зернобобових культур за вказаний період відмічається у Румунії 40,5 %, Німеччині 36,1 %, Іспанії 33,2 %, Італії 30,7 %, Угорщині 30,2 %, Нідерландах 28,6 %, США 24,4 %, Франції 23,5 %. Несуттєво підвищився даний показник в Греції (2,2 %) та Китаї (1,9 %). Більш високий приріст виробництва зернових і зернобобових культур у вказаних країнах порівняно з середнім у всьому світі відбувся внаслідок скорочення обсягів їх виробництва за досліджуваний період в Україні на 18,0 %, Фінляндії на 16,3 %, Швейцарії на 15,4 %, Швеції на 13,8 %, Данії на 10,8 %, Болгарії на 8,5 %, Австрії на 5,6 %, Польщі на 1,0 %, Великобританії на 0,4 %, Канаді на

0,2 %. Якщо у 1990 р. питома вага України у світовому виробництві становила 2,5 %, то у 2004 р. на 0,7 % менше. Таким чином, Україна займає першу позицію серед країн, які уступили частку світового виробництва зернових і зернобобових культур країнам ЄС та США.

З метою оцінки міри впливу основних факторів на виробництво зернових і зернобобових культур в Україні і світі проаналізуємо динаміку посівних площ та урожайності.

Таблиця 2. Площа з якої зібрано зернові і зернобобові культури, тис. га*

Країни	Роки							2004 р. у % до 1990 р.
	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	
Україна	14522	13963	12587	14655	14242	11113	14776	101,7
Весь світ	776061	756209	741451	743893	732956	745618	751358	96,8
Австрія	982	834	857	864	832	828	833	84,8
Болгарія	2140	2186	1945	2137	2181	1680	1852	86,5
Великобританія	3877	3377	3570	3285	3506	3309	3396	87,6
Греція	1503	1334	1304	1309	1320	1307	1300	86,5
Данія	1685	1531	1555	1575	1574	1574	1517	90,0
Іспанія	7870	7184	7260	6884	7291	7120	7167	91,1
Італія	4565	4316	4216	4213	4393	4225	4359	95,5
Канада	21862	19504	20500	20305	17117	20320	19192	87,8
Китай	97360	92882	88999	86753	85629	81296	82881	85,1
Нідерланди	215	197	222	233	231	230	223	103,7
Німеччина	7094	6617	7175	7230	7109	7026	7351	103,6
Польща	8849	8719	8955	8930	8357	8287	8799	99,4
Румунія	5833	6508	5461	6265	5753	5154	6051	103,7
США	66659	60683	59378	55922	54571	58572	57644	86,5
Угорщина	2926	2843	2796	3112	2981	2933	3017	103,1
Фінляндія	1216	984	1175	1165	1200	1196	1129	92,8
Франція	9786	8896	9544	9420	9769	9421	9808	100,2
Швейцарія	214	206	185	180	175	159	173	80,8
Швеція	1325	1120	1257	1206	1165	1185	1183	89,3

* Розраховано за даними ФАО ООН, <http://www.fao.org>.

Дані табл. 2 свідчать, що у 2004 р. проти 1990 р. площа з якої зібрано зернові і зернобобові культури в Україні збільшилася на 1,7 %, Франції – 0,2 %, Угорщині – 3,1 %, Німеччині – 3,6 %, Нідерландах та Румунії – 3,7 %. Варто відмітити, що на відміну від України, в цих країнах обсяг пропозиції підвищився. Це вказує на нераціональне використання ріллі в Україні. У світі відмічається закономірність до скорочення площі зернових і зернобобових культур на 3,2 %; найбільш істотне зменшення відбулося в Швейцарії на 19,2 %, Австрії –15,2 %, Китаї – 14,9 %, Болгарії – 13,5 %, Греції – 13,5 %, США – 13,5 %, Великобританії – 12,4 %, Канаді – 12,2 %, Швеції – 10,7 %.

Поряд із скороченням зібраної площі урожайність зернових і зернобобових у світі має тенденцію до зростання, про що і свідчать дані табл. 3.

Таблиця 3. Урожайність зернових і зернобобових культур, ц/га *

Країни	Роки							2004 р. у % до 1990 р.
	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	
Україна	35,1	24,3	19,4	27,1	27,3	18,2	28,3	80,6
Весь світ	25,9	25,8	28,5	29,1	28,5	28,6	30,9	119,3
Австрія	55,1	54,4	53,2	57,1	54,9	49,6	61,5	111,6
Болгарія	38,3	30,2	27,2	28,5	31,1	24,7	40,4	105,5
Великобританія	60,3	66,6	69,4	60,6	68,1	67,7	68,6	113,8
Греція	30,0	37,1	37,1	35,9	36,7	33,1	35,6	118,7
Данія	60,3	60,9	61,5	60,6	56,9	57,9	59,7	99,0
Іспанія	24,2	16,4	34,4	26,7	30,4	30,8	35,3	145,9
Італія	38,6	46,0	49,3	47,9	49,2	43,2	52,7	136,5
Канада	26,3	26,4	27,1	23,0	22,5	26,2	29,8	113,3
Китай	67,3	77,1	75,8	72,2	70,8	81,5	50,5	75,0
Нідерланди	67,3	77,1	75,8	72,2	70,8	81,5	79,5	118,1
Німеччина	53,5	60,7	63,8	69,6	61,7	56,9	70,2	131,2
Польща	32,3	30,0	25,2	30,4	32,3	28,6	32,2	99,7
Румунія	29,6	30,7	19,3	30,2	25,0	25,3	40,2	135,8
США	47,1	46,0	58,0	58,4	55,1	59,8	67,8	143,9
Угорщина	44,0	40,3	36,1	48,6	39,4	30,0	55,7	126,6
Фінляндія	35,4	34,0	35,0	31,6	32,9	31,8	32,1	90,7
Франція	60,1	63,3	71,0	65,9	73,4	60,4	74,0	123,1
Швейцарія	59,7	62,5	65,6	62,0	66,1	56,2	61,2	102,5
Швеція	48,9	43,1	45,6	45,3	47,6	45,9	47,3	96,7

* Розраховано за даними ФАО ООН, <http://www.fao.org>.

У 2004 р. урожайність зернових і зернобобових у світі становила 30,9 ц/га, що на 19,3 % вище проти 1990 р., в той час як в Україні 28,3 ц/га, або на 2,6 ц/га менше. Серед країн світу у цьому році висока урожайність відмічається у Нідерландах 79,5, Франції 74,0 ц/га, Німеччині 70,2 ц/га, Великобританії 68,6 ц/га, США 67,8 ц/га, Австрії 61,5 ц/га, Швейцарії 61,2 ц/га, що відповідно вище на 18,1; 23,1; 31,2; 13,8; 43,9; 11,6; 2,5 % проти 1990 р. Це вказує на використання інтенсивних технологій у процесі формування пропозиції зернових і зернобобових культур на світовому ринку.

Провідне місце на світовому ринку продовольчої продукції рослинного походження, крім зернових і зернобобових культур, належить картоплі. Пропозиція картоплі у світі має тенденцію до зростання (табл. 4).

Таблиця 4. Виробництво картоплі, млн. тонн *

Країни	Роки							2004 р. у % до 1990 р.
	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>
Україна	16,7	14,7	19,8	17,3	16,6	18,5	20,8	124,6
Весь світ	266,0	285,1	328,7	312,3	320,8	310,8	327,6	123,2
Австрія	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6	0,7	87,5
Болгарія	0,4	0,6	0,4	0,6	0,6	0,5	0,6	150,0
Великобританія	6,5	6,4	6,6	6,6	7,0	5,9	6,0	92,3
Греція	1,0	1,1	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	90,0

Пордовження таблиці 4.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Данія	1,5	1,4	1,6	1,5	1,5	1,5	1,6	106,7
Іспанія	5,3	3,9	3,1	3,0	3,0	2,8	2,8	52,8
Італія	2,3	2,1	2,1	2,0	2,1	1,6	1,8	78,3
Канада	3,0	3,8	4,6	4,2	4,7	5,3	5,2	173,3
Китай	32,0	46,0	66,3	64,6	75,3	66,8	70,0	218,8
Нідерланди	7,0	7,3	8,1	7,0	7,4	6,4	7,5	107,1
Німеччина	14,5	10,9	13,7	11,9	11,5	9,8	13,0	89,7
Польща	36,3	24,9	24,2	19,4	15,5	13,7	13,7	37,7
Румунія	3,2	3,0	3,5	4,0	4,1	3,9	4,2	131,3
США	18,2	20,1	23,3	19,9	20,9	20,8	20,7	113,7
Угорщина	1,2	1,1	0,7	0,9	0,8	0,6	0,8	66,7
Фінляндія	0,9	0,8	0,8	0,7	0,8	0,6	0,6	66,7
Франція	4,8	5,8	6,4	6,1	6,9	6,2	7,3	152,1
Швейцарія	0,7	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	71,4
Швеція	1,2	1,1	1,0	0,9	0,9	0,9	1,0	83,3

* Розраховано за даними ФАО ООН, <http://www.fao.org>.

Так, у 2004 р. світова пропозиція картоплі становила 327,6 млн. т, що на 23,2 % більше проти 1990 р. В Україні останній показник становив 24,6 %, тобто на 1,2 % виявився вищий проти світового темпу приросту пропозиції картоплі. На долю України у 2004 р. припадає 6,3 % світового виробництва картоплі. За період 1990-2004 рр. приріст виробництва картоплі у Китаї становив 118,8 %, Канаді – 73,3 %, Франції – 52,1 %, Болгарії – 50,0 %, Румунії – 31,3 %, США – 13,7 %, Нідерландах – 7,1 %, Данії – 6,7 %; скорочення пропозиції картоплі відбулося в Австрії – 12,5 %, Великобританії – 7,7 %, Греції – 10,0 %, Іспанії – 47,2 %, Італії – 21,7 %, Німеччині – 10,3 %, Польщі – 62,3 %, Угорщині – 33,3 %, Фінляндії – 33,3 %, Швейцарії – 28,6 %, Швеції – 16,7 %. Отже з викладеного видно, що за досліджуваний період Україна, США, Китай виступають основними товаровиробниками картоплі на світовому ринку продовольчої продукції рослинного походження.

На збільшення пропозиції продовольчої продукції рослинного походження впливає ряд факторів, зокрема погодно-кліматичні умови, трансформація кон'юнктури світового ринку, маркетингова товарна політика, збільшення випуску кількості товарів переробною промисловістю (на основі використання продукції як сировини), дотримання агротехнічних вимог, екстенсифікація та інтенсифікація виробництва тощо. На сьогоднішній день у світі поширюється тенденція до зменшення ролі екстенсивного типу розвитку та підвищення ролі інтенсивного типу розвитку. Тому в процесі дослідження пропозиції менш стратегічно важливих видів продовольства, порівняно із зерновими та зернобобовими, доцільно акцентувати увагу лише на урожайності, у тому числі картоплі (табл. 5).

Таблиця 5. Урожайність картоплі*

Країни	Роки							2004 р. у % до 1990 р.
	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	
Україна	116,8	96,2	121,6	108,1	104,4	116,3	133,4	114,2
Весь світ	151,3	156,0	164,1	159,2	168,7	164,5	175,9	116,3
Австрія	249,9	267,9	292,6	300,4	303,8	265,3	316,1	126,5
Болгарія	105,0	116,6	75,3	123,9	120,9	103,9	187,0	178,1
Великобританія	365,2	374,5	399,8	403,0	438,2	408,1	428,6	117,4
Греція	189,5	207,6	189,4	205,4	186,0	187,5	182,7	96,4
Данія	374,6	339,6	424,9	403,8	399,0	424,5	397,4	106,1
Іспанія	196,5	190,0	259,2	259,9	259,9	269,3	287,1	146,1
Італія	191,6	232,9	250,7	252,4	259,2	219,2	250,1	130,5
Канада	251,0	266,0	286,8	253,3	274,8	295,0	303,2	120,8
Китай	113,2	133,8	140,4	136,8	161,2	148,4	162,8	143,8
Нідерланди	402,1	410,1	464,6	434,0	445,7	407,2	464,3	115,5
Німеччина	257,8	314,1	449,9	422,4	404,5	346,0	442,2	171,5
Польща	197,9	163,5	193,8	162,3	193,2	179,3	192,8	97,4
Румунія	110,0	123,6	123,3	144,8	144,4	140,0	159,3	144,8
США	328,8	362,4	427,1	401,6	405,7	411,5	437,7	133,1
Угорщина	170,8	157,8	184,7	250,5	221,2	187,5	247,4	144,8
Фінляндія	215,0	221,1	243,9	244,3	261,8	215,1	226,9	105,5
Франція	290,8	339,5	395,6	374,6	423,8	399,7	454,4	156,3
Швейцарія	379,0	366,9	424,5	375,7	391,0	344,6	359,1	94,7
Швеція	348,0	306,8	297,9	286,9	287,9	280,3	311,0	89,4

* Розраховано за даними ФАО ООН, <http://www.fao.org>.

Дані табл. 5 свідчать, що світова урожайність картоплі підвищилася з 151,3 ц/га у 1990 р. до 175,9 ц/га у 2004 р., або на 16,3 %. В Україні за цей період урожайність картоплі зросла на 14,2 %, проте порівняно з світовою у 2004 р. є нижчою на 42,5 ц/га. Майже у всіх країнах світу, крім Греції, Польщі, Швейцарії, Швеції відбулося підвищення урожайності картоплі. Так, за досліджуваний період у Болгарії врожайність підвищилася на 78,1 %, Німеччині 71,5 %, Франції 56,3 %, Іспанії 46,1 %, Угорщині 44,8 %, Румунії 44,8 %, Китаї 43,8 %, США 33,1 %, Італії 30,5 %, Австрії 26,5 %, Канаді 20,8 %, Великобританії 17,4 %, Нідерландах 15,5 %, Данії 6,1 %, Фінляндії 5,5 %. Висока урожайність картоплі у 2004 р. була у Великобританії 428,6 ц/га, Нідерландах 464,3 ц/га, Німеччині 442,2 ц/га, США 437,7 ц/га, Франції 454,4 ц/га.

Виробництво картоплі в Україні хоча й підвищується за рахунок підвищення урожайності, проте зменшується пропозиція овочів та баштанних культур на фоні її бурхливого світового зростання (табл. 6).

Таблиця 6. Виробництво овочів та баштанних культур, млн. тонн *

Країни	Роки							2004 р. у % до 1990 р.
	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	
Україна	7,5	6,4	6,2	6,3	6,2	6,9	7,3	97,3
Весь світ	461,8	564,6	745,6	776,4	815,6	842,2	865,8	187,5
Австрія	0,3	0,4	0,5	0,5	0,6	0,5	0,6	200,0
Болгарія	1,9	1,8	1,4	1,3	1,3	1,4	1,4	73,7
Великобританія	3,6	3,0	3,0	3,0	2,8	2,7	2,7	75,0
Греція	3,9	4,2	4,3	4,0	3,7	3,9	4,0	102,6
Данія	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	66,7
Іспанія	11,5	10,3	12,1	12,3	11,8	11,8	13,0	113,0
Італія	14,1	13,8	16,4	15,3	14,2	15,2	16,1	114,2
Канада	2,2	2,2	2,3	2,3	2,4	2,4	2,5	113,6
Китай	128,3	202,7	328,8	356,5	389,2	410,9	423,4	330,0
Нідерланди	3,5	3,7	3,6	3,6	3,5	3,6	3,9	111,4
Німеччина	2,7	3,0	3,9	3,7	3,7	3,5	3,9	144,4
Польща	5,7	6,0	5,9	5,6	4,7	4,9	5,2	91,2
Румунія	2,7	3,5	3,1	3,4	3,4	4,3	4,6	170,4
США	31,3	35,0	38,4	36,1	38,2	37,0	39,2	125,2
Угорщина	2,0	1,6	1,5	1,9	1,9	1,9	1,9	95,0
Фінляндія	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	100,0
Франція	7,5	8,3	9,0	8,3	8,9	8,6	8,8	117,3
Швейцарія	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	100,0
Швеція	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	100,0

* Розраховано за даними ФАО ООН, <http://www.fao.org>.

Так, світове виробництво овочів та баштанних культур у 2004 р. становило 865,8 млн. тонн, що на 404 млн. тонн, або на 87,5 % більше проти рівня 1990 р. В Україні виробництво овочів та баштанних культур у 2004 р. становить 7,3 млн. тонн, або на 0,2 млн. тонн менше ніж у 1990 р. В результаті поширення таких тенденцій питома вага України у світовому виробництві овочів та баштанних культур за період 1990-2004 рр. знизилася на 0,8 % і у 2004 р. становила 0,8 %. Дещо скоротилося виробництво овочів та баштанних культур у Болгарії – 26,3 %, Данії – 33,3 %, Польщі – 8,8 %, Угорщині – 5,0 %, Великобританії – 25,0 %. У Фінляндії, Швейцарії, Швеції пропозиція не змінилася. Приріст виробництва овочів та баштанних культур відбувся в Китаї 230,0 %, Австрії 100,0 %, Румунії 70,4 %, Німеччині 44,4 %, Греції 2,6 %, Іспанії 13,0 %, Італії 14,2 %, Канаді 13,6 %, Нідерландах 11,4 %, США 25,2 %, Франція 17,3 %. Збільшення світового виробництва овочів та баштанних культур обумовлено підвищенням їх урожайності.

Таблиця 7. Урожайність овочів та баштанних культур, ц/га *

Країни	Роки							2004 р. у % до 1990 р.
	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Україна	133,5	110,2	102,8	115,7	114,0	127,7	139,2	104,3
Весь світ	148,5	154,4	165,9	166,8	169,4	168,5	168,8	113,7
Австрія	296,6	325,4	383,9	400,6	416,3	393,0	421,0	141,9
Болгарія	160,0	117,8	91,5	91,5	85,6	88,1	96,5	60,3

Продовження таблиці 7.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Великобританія	209,6	202,9	236,9	245,5	232,4	217,7	223,1	106,4
Греція	272,4	310,7	296,1	290,9	274,5	283,3	287,7	105,6
Данія	226,5	207,6	207,5	210,1	214,7	216,1	178,3	78,7
Іспанія	229,5	262,2	311,6	319,2	325,0	325,1	333,8	145,4
Італія	228,0	234,2	272,1	263,8	241,9	257,2	272,1	119,3
Канада	195,9	204,5	210,1	206,5	213,2	209,6	228,7	116,7
Китай	177,1	187,6	188,5	189,8	195,8	191,6	192,7	108,8
Нідерланди	531,3	516,3	496,2	506,6	489,8	479,5	449,7	84,6
Німеччина	224,5	266,5	302,1	294,1	284,8	266,5	352,3	156,9
Польща	225,1	221,2	230,4	225,2	240,6	231,5	244,5	108,6
Румунія	94,5	120,1	109,1	126,6	120,8	141,2	154,8	163,8
США	234,8	251,5	269,6	264,7	279,3	271,0	298,3	127,0
Угорщина	117,4	110,3	167,8	184,9	166,6	182,3	191,7	163,3
Фінляндія	288,3	250,8	248,0	245,9	251,2	260,1	259,0	89,8
Франція	162,9	172,7	187,7	185,5	186,4	183,9	189,5	116,3
Швейцарія	281,3	283,4	271,5	305,9	337,6	337,0	333,9	118,7
Швеція	153,9	174,4	183,8	181,9	172,3	169,0	169,3	110,0

* Розраховано за даними ФАО ООН, <http://www.fao.org>.

Дані табл. 7 свідчать, що світова врожайність овочів та баштанних культур за період 1990-2004 рр. зросла на 13,7 %. В Україні урожайність збільшилася лише на 4,3 %, в той час як в Австрії на 41,9 %, Великобританії на 6,4 %, Греції на 5,6 %, Іспанії на 45,4 %, Італії на 19,3 %, Канаді на 16,7 %, Китаї на 8,8 %, Німеччині на 56,9 %, Польщі на 8,6 %, Румунії на 63,8 %, США на 27,0 %, Угорщині на 63,3 %, Франції на 16,3 %, Швейцарії на 18,7 %, Швеції на 10,0 %. Разом з цим, урожайність овочів та баштанних культур знизилася в таких країнах як Болгарія – 39,7 %, Нідерланди – 15,4 %, Фінляндія – 10,2 %, Данія – 21,3 %.

Отже, за результатами досліджень видно, що у світі основним фактором збільшення пропозиції на ринку продовольчої продукції рослинного походження є урожайність сільськогосподарських культур. Тому, з метою збільшення пропозиції продовольчої продукції в Україні необхідно активізувати роботу щодо підвищення урожайності продовольчих культур на інтенсивній технології. Для цього необхідно на державному рівні забезпечити пільгове кредитування наступних процесів: придбання мінеральних добрив, паливо-мастильних матеріалів для безпосереднього використання у виробничому циклі; оновлення технічної бази сільськогосподарських підприємств усіх форм власності у відповідності до вимог внутрішнього та зовнішнього ринків; придбання та використання ресурсозберігаючих технологій у землеробстві; розвиток соціальної інфраструктури на селі, як основи для залучення в сільську місцевість кваліфікованих міських жителів та випускників середніх і вищих навчальних закладів; придбання та використання елітного насіння продовольчих культур, які характеризуються стабільним попитом; будівництво та введення в експлуатацію виробничих потужностей щодо переробки продовольчої сировини на кінцевий продукт у відповідності до світових стандартів тощо.

Безперечно, що для локалізації конструктивного розвитку вітчизняних товаровиробників та активізації національних резервів пропозиції на ринку продовольчої продукції рослинного походження на державному рівні необхідно також забезпечити: створення сприятливого фінансового, податкового середовища для залучення інвестиційних ресурсів в аграрний сектор; створення правових та організаційних умов для повного використання господарського потенціалу аграрних підприємств; покращення інформаційно-консультаційного обслуговування аграрних підприємств на предмет ціноутворення на продовольчу продукцію, паливо-мастильні матеріали, мінеральні добрива, сільськогосподарську техніку, елітне насіння тощо; підвищення якісного потенціалу трудових ресурсів в агропромисловому секторі шляхом здійснення підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників.

Здійснення вказаних заходів на державному рівні сприятиме збільшенню обсягу пропозиції продовольчої продукції рослинного походження українських товаровиробників і одночасно сприятиме кращому використанню виробничих потужностей переробної сфери агропромислового комплексу.

Висновки. Аналіз світової пропозиції на ринку продовольчої продукції рослинного походження за 1990-2004 рр. свідчить про те, що Україна займає домінуючу позицію серед країн, які уступили частку світового виробництва основних продовольчих культур країнам ЄС та США. У світі основним фактором збільшення пропозиції на ринку продовольчої продукції рослинного походження є урожайність сільськогосподарських культур. Тому, з метою збільшення пропозиції продовольчої продукції в Україні необхідно активізувати роботу щодо підвищення урожайності продовольчих культур на інтенсивній технології. Для цього необхідно на державному рівні забезпечити пільгове кредитування розвитку матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств в контексті реалізації заходів направлених на вирішення основних протиріч конструктивного розвитку аграрних товаровиробників.

Перспективи подальших досліджень: зовнішні резерви збільшення пропозиції продовольчої продукції рослинного походження, оцінка якісних параметрів пропозиції продовольчої продукції рослинного походження виходячи з діючих національних та світових стандартів, реалізація методологічних та методичних підходів щодо збільшення пропозиції продовольчої продукції в контексті інтеграції України до ЄС.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Лайко П.А., Бабієнко М.Ф., Іщенко Т.Д., Бузовський Є.А., Гойчук О.І., Кулаєць М.М. Екологія і продовольча безпека в Україні й світі // Економіка АПК. – 2006. – № 1. – С. 54-60.

2. Гайдуцький А.П. Продовольча проблема в умовах глобалізації та залучення іноземних інвестицій у світове сільське господарство // Економіка АПК. – 2004. – № 9. – С. 50-59.